

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/49/2000

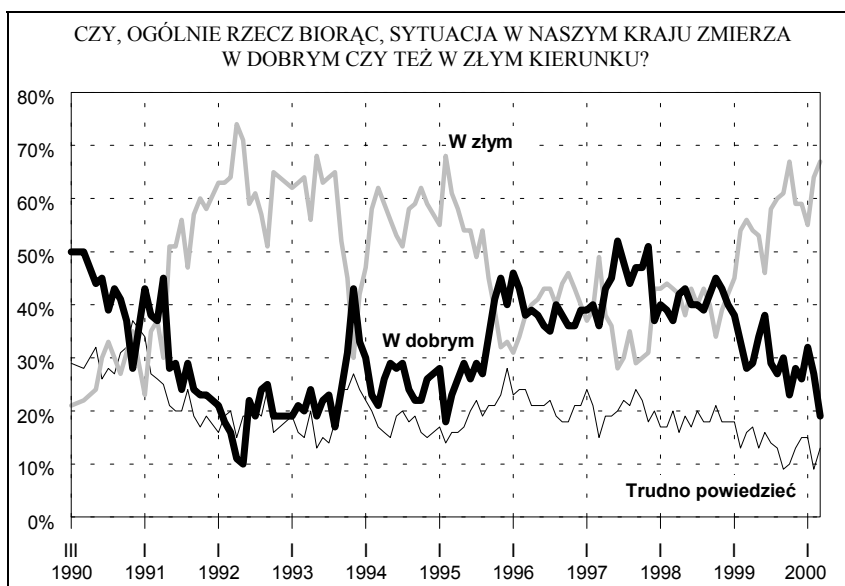
NASTROJE SPOŁECZNE W MARCU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2000

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ W stosunku do lutego pogorszyły się ogólne oceny rozwoju sytuacji w kraju. Obecnie ponad dwie trzecie ankietowanych (67%) uważa, że sytuacja w Polsce zmierza w złym kierunku, a niespełna jedna piąta (19%) pozytywnie ocenia kierunek zmian. Oceny te osiągnęły tak niski poziom, jakiego nie rejestrowaliśmy od połowy lat dziewięćdziesiątych.

- ◆ Pogorszyły się również opinie dotyczące sfery gospodarki, polityki oraz warunków materialnych respondentów i ich rodzin. Na niekorzyść zmieniły się także oceny jakości życia ankietowanych.
- ◆ W stosunku do lutego nieco poprawiły się oceny sytuacji w zakładach pracy (spadek opinii negatywnych o 4 punkty). Nadal jednak co trzeci respondent aktywny zawodowo (33%) wyraża niezadowolenie z kondycji swego zakładu.
- ◆ Bardziej pesymistyczne niż w lutym są prognozy na najbliższy rok w sferze gospodarki, polityki oraz rozwoju ogólnej sytuacji w kraju. Nie zmieniły się natomiast prognozy dotyczące warunków życia respondentów i ich rodzin. W niewielkim stopniu poprawiły się jedynie przewidywania odnoszące się do sytuacji w zakładach pracy ankietowanych.

Pogorszenie się nastrojów społecznych, jakie odnotowaliśmy w poprzednim miesiącu, w marcu wyraźnie się pogłębiło¹. Wskazuje na to przede wszystkim spadek odsetka osób pozytywnie oceniających rozwój sytuacji w Polsce, a także gorsze niż w lutym oceny zarówno sytuacji gospodarczej i politycznej w kraju, jak też poziomu życia oraz warunków materialnych ankietowanych i ich rodzin. Bardziej pesymistyczne niż przed miesiącem są także prognozy na najbliższy rok w sferze gospodarki, polityki oraz rozwoju ogólnej sytuacji w kraju.

W stosunku do lutego w niewielkim stopniu poprawiły się jedynie oceny i przewidywania odnoszące się do sytuacji w zakładach pracy ankietowanych, nie zmieniły się natomiast prognozy dotyczące jakości życia respondentów i ich rodzin.

OCENY

W porównaniu z poprzednim miesiącem pogorszyły się ogólne oceny rozwoju sytuacji w kraju. Obecnie ponad dwie trzecie ankietowanych uważa, że sytuacja w Polsce zmierza w złym kierunku, a tylko niespełna jedna piąta pozytywnie ocenia kierunek zmian. Oceny te osiągnęły tak niski poziom, jakiego nie rejestrowaliśmy od połowy lat dziewięćdziesiątych².

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (118) - sfinansowane częściowo w ramach międzynarodowego projektu badawczego „Konsolidacja demokracji w Europie Środkowo-Wschodniej” przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej - przeprowadzono w dniach 1-8 marca 2000 roku na 1369-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Zob. „Nowa rzeczywistość. Oceny i opinie 1989-1999”, red. K. Zagórski, M. Strzeszewski, CBOS - Wydawnictwo Akademickie Dialog, Warszawa 2000 (s. 42).

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	1999									2000		
	w procentach											
W dobrym	29	34	38	29	27	30	23	28	26	32	27	19
W złym	54	53	46	58	60	61	67	59	59	55	64	67
Trudno powiedzieć	17	13	16	14	13	9	10	13	15	13	9	13

Opinie, że sytuacja w Polsce zmierza w złym kierunku, przeważają we wszystkich grupach społecznych³. Zadowolenie z rozwoju ogólnej sytuacji w kraju częściej niż inni wyrażają badani z wyższym wykształceniem, najlepiej sytuowani, żyjący w dobrych warunkach materialnych, przedstawiciele grup o najwyższym statusie społeczno-zawodowym, młodzież (od 18 do 24 lat) i mieszkańcy największych miast. Im niższe wykształcenie, pozycja społeczno-zawodowa, gorsze warunki materialne rodzin, tym więcej krytycyzmu w ocenie rozwoju sytuacji w kraju.

Oceny te są silnie związane z orientacją polityczną badanych oraz deklarowanymi sympatiami partyjnymi. Wśród osób o poglądach lewicowych i centrowych opinie negatywne (odpowiednio: 80% i 71%) zdecydowanie przeważają nad pozytywnymi (odpowiednio: 12% i 17%). Natomiast wśród identyfikujących się z prawicą odnotowujemy równowagę ocen dobrych (44%) i złych (46%).

Zróznicowane są też opinie potencjalnych wyborców ugrupowań politycznych. Oceny pozytywne są najczęstsze w elektoratach partii tworzących koalicję rządową - przede wszystkim UW i w drugiej kolejności AWS. Jednak w stosunku do lutego w obu tych elektoratach odnotowujemy wyraźny spadek ocen pozytywnych i wzrost negatywnych. Obecnie wśród sympatyków UW dominuje przekonanie, że sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym kierunku, a w grupie zwolenników AWS oceny są podzielone. Natomiast wśród wyborców partii opozycyjnych oraz w pozostałych grupach zdecydowanie przeważa krytycyzm.

³ Jeszcze w lutym wśród ankietowanych legitymujących się wyższym wykształceniem, najlepiej sytuowanych, przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji rejestrowaliśmy przewagę ocen pozytywnych nad negatywnymi.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju			
	dobry		zły	
	II 2000	III 2000	II 2000	III 2000
	w procentach			
UW	65	53	28	39
AWS	60	44	31	46
SLD	18	12	78	77
PSL	22	17	77	74
Niezdecydowani	18	23	60	60
Niezamierzający głosować	19	14	70	70
Pominięto „trudno powiedzieć”.				

W stosunku do lutego pogorszyły się też oceny stanu gospodarki i polityki. Liczba osób przekonanych, że sytuacja gospodarcza w Polsce jest zła, wzrosła o 6 punktów procentowych, jednocześnie zmalała (o 5 punktów) liczba tych, którzy oceniają ją pozytywnie.

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	1999									2000		
	w procentach											
- dobra	10	12	12	10	8	10	8	10	10	12	12	7
- ani dobra, ani zła	32	32	35	30	26	27	28	34	33	33	30	28
- zła	54	51	47	53	60	60	60	53	52	50	55	61
Trudno powiedzieć	4	4	6	7	6	4	4	3	5	5	3	4

We wszystkich grupach społeczno-demograficznych negatywne oceny sytuacji gospodarczej przeważają nad pozytywnymi. Nieco lepiej niż pozostali stan gospodarki kraju postrzegają badani znajdujący się w najlepszym położeniu społecznym - legitymujący się wyższym wykształceniem, żyjący w dobrych warunkach materialnych, najlepiej sytuowani, przedstawiciele grup o najwyższym statusie społeczno-zawodowym, a także mieszkańcy wielkich miast. Największy krytycyzm przejawiają natomiast ludzie mniej wykształceni i najgorzej sytuowani oraz mieszkańcy wsi.

Opinie o sytuacji gospodarczej zależą także od poglądów politycznych - lewicowa i centrowa orientacja sprzyjają krytycyzmowi (69% i 63% ocen negatywnych, 5% i 8% pozytywnych), prawicowa zaś sprawia, że jest on znacznie mniej nasilony (43% ocen negatywnych, 16% pozytywnych).

W marcu przybyło także (o 5 punktów) ankietowanych mających krytyczne opinie o sytuacji politycznej w kraju, nieco ubyło zaś (o 3 punkty) tych, którzy są z niej zadowoleni. Obecnie ponad połowa badanych określa sytuację polityczną jako złą, a tylko 5% ocenia ją pozytywnie. Znacznie lepsze opinie w tej kwestii mają osoby o poglądach prawicowych (47% ocen negatywnych i 13% pozytywnych) niż lewicowych (odpowiednio 63% i 5%).

Tabela 4

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	1999									2000		
	w procentach											
- dobra	12	13	15	11	9	9	6	10	8	8	8	5
- ani dobra, ani zła	41	41	45	35	36	36	35	38	40	41	37	32
- zła	37	34	28	41	44	45	50	43	44	42	47	52
Trudno powiedzieć	10	12	12	14	11	10	9	9	8	9	8	10

Niewielka poprawa jest widoczna jedynie w ocenach sytuacji w zakładach pracy respondentów (spadek ocen negatywnych o 4 punkty). Nadal jedna trzecia aktywnych zawodowo respondentów ocenia ją pozytywnie, jednak prawie tyle samo wyraża opinie negatywne lub neutralne. Pracownicy firm prywatnych, a także zakładów o własności mieszanej - prywatnej i państwowej - oceniają sytuację lepiej niż zatrudnieni w instytucjach państwowych i publicznych. Niezmiennie najgorsze opinie o swoich miejscach pracy mają pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych - w stosunku do lutego ich oceny wyraźnie się pogorszyły (wzrost opinii negatywnych z 82% do 94%). Poprawiły się natomiast opinie pracowników spółek o własności mieszanej (prywatnej i państwowej). Na poziomie ogólnym opinie o sytuacji w zakładach pracy są silnie związane przede wszystkim

z wysokością dochodów przypadających na osobę w rodzinie respondentów oraz z warunkami materialnymi ich gospodarstw domowych. Im wyższy status materialny, tym lepiej ankietowani oceniają sytuację w swoich zakładach pracy.

Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	1999						2000					
	w procentach											
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)												
N=	581	584	592	546	537	570	559	556	549	562	550	644
– dobra	34	28	36	30	32	27	31	33	32	32	29	31
– ani dobra, ani zła	29	33	29	24	27	33	26	30	30	30	31	33
– zła	36	38	34	44	40	37	40	35	35	35	37	33
Trudno powiedzieć	1	1	1	2	1	3	3	2	4	3	2	3
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych												
– dobra	34	28	38	27	29	24	24	33	26	33	30	28
– ani dobra, ani zła	25	31	24	20	32	37	32	34	33	33	34	32
– zła	40	40	37	52	38	38	39	33	38	34	35	38
Trudno powiedzieć	1	1	1	1	1	1	5	1	3	0	1	2
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej												
– dobra	46	29	40	36	52	33	37	40	41	44	30	37
– ani dobra, ani zła	26	43	33	20	16	28	27	28	31	27	36	37
– zła	26	26	26	42	30	37	33	30	22	26	33	23
Trudno powiedzieć	1	1	1	2	2	2	3	2	6	2	1	3
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem												
– dobra	38	38	44	37	38	35	49	41	41	41	45	41
– ani dobra, ani zła	36	35	39	36	38	40	25	32	31	35	32	39
– zła	24	25	16	24	23	23	25	23	25	20	21	18
Trudno powiedzieć	1	2	0	3	1	2	1	4	3	4	2	3
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych												
– dobra	3	7	5	9	0	3	2	8	14	3	5	1
– ani dobra, ani zła	28	16	17	13	6	12	5	18	23	16	13	5
– zła	69	77	76	78	94	81	90	72	64	81	82	94
Trudno powiedzieć	0	0	1	0	1	4	3	2	0	0	0	0

Wyraźnie pogorszyły się - stabilne w ostatnim roku - subiektywne oceny kondycji materialnej ankietowanych i ich rodzin⁴. Zmalała (o 5 punktów) liczba osób oceniających materialne warunki swoich gospodarstw domowych jako dobre, wzrósł natomiast (o 9 punktów) odsetek badanych określających je jako złe. Oceny te osiągnęły obecnie tak niski poziom, jakiego nie rejestrowaliśmy od połowy lat dziewięćdziesiątych⁵.

Tabela 6

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	1999									2000		
	w procentach											
- dobre	25	23	24	19	24	19	21	24	23	22	22	17
- ani dobre, ani złe	45	44	45	47	43	45	46	45	43	46	47	43
- złe	30	33	31	33	32	36	33	30	33	32	31	40

Nieco mniej krytyczne są ogólne oceny warunków życia, jednak również one zmieniły się na niekorzyść. Więcej respondentów niż przed miesiącem (wzrost o 5 punktów) deklaruje, że ich rodzinom żyje się źle, mniej natomiast (spadek o 5 punktów) wyraża zadowolenie. Obecnie połowa ankietowanych określa swój poziom życia jako przeciętny, wśród pozostałych natomiast znacznie więcej jest narzekających niż zadowolonych.

Tabela 7

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	1999									2000		
	w procentach											
- dobrze	26	25	26	24	25	22	22	26	23	23	24	19
- ani dobrze, ani źle	51	52	51	50	49	52	50	52	49	51	50	50
- źle	23	23	23	25	26	26	28	22	27	26	26	31
Trudno powiedzieć	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0

⁴ Warunkom materialnym poświęcony będzie oddzielny komunikat.

⁵ Zob. „Nowa rzeczywistość. Oceny i opinie 1989-1999”, *op. cit.* (s. 108).

Podsumowując trzeba wyraźnie podkreślić, że ankietowani są bardziej krytyczni w ocenach stanu gospodarki oraz sytuacji politycznej w kraju niż w opiniach o sytuacji własnych zakładów pracy oraz o jakości życia i warunkach materialnych swoich rodzin⁶.

Tabela 8

Oceniana dziedzina	Oceny								
	pozytywne			pośrednie			negatywne		
	I	II	III	I	II	III	I	II	III
	2000								
	w procentach								
Sytuacja gospodarcza	12	12	7	33	30	28	50	55	61
Sytuacja polityczna	8	8	5	40	37	32	42	47	52
Warunki materialne rodziny	22	22	17	46	47	43	32	31	40
Jakość życia rodziny	23	24	19	51	50	50	25	26	31
Sytuacja w zakładzie pracy	32	29	31	30	31	33	35	37	33
W tabeli pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”.									

Można uznać, że opinie kształtowane przez media są znacznie bardziej krytyczne niż te, na które decydujący wpływ mają osobiste doświadczenia respondentów. Niemniej jednak odnotowany w ostatnich trzech miesiącach wzrost negatywnych ocen widoczny jest zarówno w opiniach dotyczących obu sfer życia publicznego, jak i kondycji materialnej oraz jakości życia respondentów i ich rodzin. Nie zmieniają się jedynie opinie o sytuacji w zakładach pracy badanych - ta dziedzina życia uzyskuje też stosunkowo najwięcej ocen pozytywnych.

PROGNOZY

Pogorszeniu się ocen towarzyszy wzrost pesymizmu co do najbliższej przyszłości zarówno w sferze gospodarki i polityki, jak też rozwoju ogólnej sytuacji w kraju.

Od lutego zmalała (o 4 punkty) liczba badanych prognozujących, iż w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce się poprawi. Obecnie ponad dwie piąte badanych (43%) nie oczekuje zmian, a niewiele mniej osób (38%) przewiduje pogorszenie ogólnej sytuacji w kraju.

⁶ W zestawieniu nie uwzględniamy pytania dotyczącego rozwoju ogólnej sytuacji w kraju, nie jest ono bowiem w pełni porównywalne z pozostałymi (nie daje możliwości wystawienia pośredniej oceny).

Tabela 9

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	1999									2000		
	w procentach											
Poprawi się	14	16	20	14	13	13	11	15	12	17	14	10
Nie zmieni się	42	41	45	41	39	44	46	43	46	46	45	43
Pogorszy się	35	35	26	36	41	37	36	33	34	31	37	38
Trudno powiedzieć	9	7	9	9	7	6	7	9	8	6	5	9

Tylko wśród potencjalnych wyborców partii rządzących odnotowujemy w tym względzie równowagę optymistów i pesymistów, chociaż w stosunku do lutego pogorszyły się prognozy zarówno sympatyków UW, jak i AWS. Natomiast w elektoratach partii opozycyjnych oraz wśród osób niezdecydowanych pesymizm jest znacznie silniejszy niż nadzieja na poprawę sytuacji w kraju.

Tabela 10

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Prognoza ogólnej sytuacji w kraju							
	poprawa		bez zmian		pogorszenie		Trudno powiedzieć	
	II 2000	III 2000	II 2000	III 2000	II 2000	III 2000	II 2000	III 2000
	w procentach							
UW	32	29	50	41	17	25	1	5
AWS	31	21	45	48	19	19	6	12
SLD	6	7	42	42	50	45	3	6
PSL	18	18	37	24	40	56	5	2
Niezdecydowani	12	12	53	40	30	31	5	17
Niezamierzający głosować	9	5	45	40	39	43	6	12

Bardziej pesymistyczne niż w lutym są także prognozy dotyczące sytuacji politycznej w kraju: wzrósł (o 6 punktów) odsetek osób przewidujących zmianę na gorsze, zmalał zaś (o 3 punkty) odsetek spodziewających się poprawy. Obecnie ponad połowa badanych przewiduje, że sytuacja polityczna się nie zmieni, natomiast trzykrotnie więcej osób spodziewa się jej pogorszenia niż poprawy.

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	1999									2000		
	w procentach											
– poprawi się	14	12	15	11	11	12	14	13	12	12	11	8
– nie zmieni się	53	54	56	49	50	51	49	55	56	57	58	54
– pogorszy się	17	18	15	24	23	24	24	20	22	19	20	26
Trudno powiedzieć	16	16	14	16	16	13	13	12	10	12	11	12

Gorsze niż przed miesiącem są także prognozy dotyczące stanu gospodarki w najbliższym roku (5-punktowy wzrost odsetka pesymistów i taki sam spadek optymistów). Połowa ankietowanych nie przewiduje żadnych zmian sytuacji gospodarczej, natomiast trzykrotnie więcej osób spodziewa się jej pogorszenia niż poprawy.

Tabela 12

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	1999									2000		
	w procentach											
– poprawi się	16	17	21	15	14	15	13	17	14	16	15	10
– nie zmieni się	48	46	47	44	40	42	47	47	52	52	53	49
– pogorszy się	25	25	22	29	35	35	30	27	27	22	26	30
Trudno powiedzieć	11	13	11	12	11	9	10	9	8	10	6	10

Niewielką zmianę na lepsze odnotowujemy jedynie w prognozach sytuacji w zakładach pracy respondentów (4-punktowy spadek liczby osób przewidujących pogorszenie). Obecnie połowa ankietowanych aktywnych zawodowo nie spodziewa się żadnych zmian w swoim zakładzie pracy, jedna czwarta wyraża obawy przed pogorszeniem, a ponad jedna siódma (15%) ma nadzieję na poprawę sytuacji. Wyraźny spadek pesymizmu i wzrost optymizmu można zauważyć jedynie wśród pracowników spółek o własności prywatnej i państwowej. W grupie pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych można zauważyć natomiast niewielki wzrost pesymizmu, a prognozy dotyczące sytuacji w pozostałych sektorach w zasadzie się nie zmieniły.

Tabela 13

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	1999						2000					
	w procentach											
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)												
N=	591	582	590	544	542	569	555	565	552	566	548	641
– poprawi się	19	19	22	16	16	20	13	20	19	17	14	15
– pozostanie bez zmian	45	43	46	45	44	49	50	47	45	51	48	50
– pogorszy się	26	27	22	31	31	23	27	26	26	22	29	25
Trudno powiedzieć	10	11	10	9	9	8	9	7	10	10	9	9
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych												
– poprawi się	15	16	24	11	13	18	15	17	15	14	9	9
– pozostanie bez zmian	46	46	40	46	48	47	47	53	45	56	56	53
– pogorszy się	33	29	25	37	28	28	30	26	32	22	28	28
Trudno powiedzieć	6	9	11	6	11	7	8	4	8	8	7	9
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej												
– poprawi się	30	22	16	20	21	21	12	16	30	25	12	17
– pozostanie bez zmian	38	44	50	43	44	56	60	44	40	47	48	56
– pogorszy się	20	25	19	26	28	18	21	33	21	22	28	16
Trudno powiedzieć	12	10	15	11	8	5	7	6	10	6	12	11
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem												
– poprawi się	24	29	28	20	21	22	15	31	23	22	26	24
– pozostanie bez zmian	49	41	56	49	49	55	58	48	51	55	50	51
– pogorszy się	15	19	11	20	20	13	19	11	16	14	17	16
Trudno powiedzieć	11	11	5	10	10	10	8	10	11	10	8	9
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych												
– poprawi się	11	1	11	12	3	12	5	17	10	12	2	2
– pozostanie bez zmian	31	39	33	26	23	36	31	33	41	37	35	40
– pogorszy się	39	41	48	60	69	46	46	47	45	46	54	58
Trudno powiedzieć	18	19	8	2	5	6	18	4	3	5	9	0

W stosunku do lutego nie zmieniły się prognozy dotyczące jakości życia respondentów i ich rodzin. Ponad połowa badanych nie spodziewa się żadnych zmian w tej dziedzinie, natomiast odsetek pesymistów (26%) jest dwukrotnie wyższy niż optymistów (13%).

Tabela 14

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
	1999									2000		
	w procentach											
– lepiej	17	17	20	15	14	16	14	16	12	17	14	13
– tak samo	48	46	44	44	44	49	47	49	48	51	53	52
– gorzej	24	25	23	29	30	26	29	23	31	24	26	26
Trudno powiedzieć	12	12	13	12	12	9	10	12	10	8	7	9

Wyniki marcowego sondażu wskazują na narastanie symptomów załamania się nastrojów społecznych w Polsce. Świadczą o tym dwa fakty. Pierwszy - to odnotowany bardzo szeroki zasięg zmian w opiniach. W stosunku do lutego pogorszyły się oceny prawie wszystkich omawianych dziedzin życia (dotyczące rozwoju ogólnej sytuacji w kraju, polityki, gospodarki, warunków materialnych i jakości życia respondentów i ich rodzin). Wzrósł też pesymizm w prognozach na najbliższy rok dotyczących życia publicznego (rozwoju sytuacji w kraju, polityki i gospodarki).

Drugi fakt, wskazujący na załamanie się nastrojów społecznych, to głębokość zmian opinii w dwóch, bardzo ważnych społecznie dziedzinach - rozwoju ogólnej sytuacji w kraju oraz warunków materialnych gospodarstw domowych respondentów. Oceny te osiągnęły obecnie tak niski poziom, jakiego nie rejestrowaliśmy od połowy lat dziewięćdziesiątych.

Optymistycznym akcentem marcowego pomiaru nastrojów społecznych jest to, że w zasadzie stabilne pozostają zarówno oceny, jak i prognozy dotyczące sytuacji w zakładach pracy ankietowanych. Wyjątek stanowią jedynie oceny sytuacji indywidualnych gospodarstw rolnych, które niezmiennie są najgorsze. Stabilne są też prognozy dotyczące warunków życia.

Opracowała

Bogna WCIÓRKA

A N E K S

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza
w dobrym czy też w złym kierunku?

(%)

	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	67	13	1366
Płeć				
Mężczyźni	21	66	12	647
Kobiety	17	68	14	720
Wiek				
18-24 lat	30	60	10	196
25-34	21	64	14	243
35-44	15	69	16	273
45-54	17	75	8	291
55-64	16	71	13	141
65 lat i więcej	19	63	18	223
Miejsce zamieszkania				
Wies	16	70	14	494
Miasto do 20 tys.	24	60	16	191
20 - 100 tys.	16	72	12	296
101 - 500 tys.	21	66	13	263
501 tys. i więcej mieszk.	30	61	10	121
Wykształcenie				
Podstawowe	14	69	17	410
Zasadnicze zawodowe	17	71	12	362
Średnie	22	66	12	448
Wyższe	31	55	13	147
Grupa społ.-zaw. pracujący i obecnie niepracujący				
Przedsiębiorcy/ menedżer.	32	58	11	65
Zawody twórcze i specjal.	26	64	10	111
Prac. umysłowi-kierownicy	29	63	8	76
Inni umysł. i fizycz.-umysł	19	68	13	229
Mistrzowie i brygadziści	17	74	9	49
Robotnicy wykwalifikowani	18	70	12	383
Robotnicy niewykwalifik.	14	63	23	162
Rolnicy i robotnicy rolni	8	77	15	140
Zawodowi wojskowi i inne służby mundurowe	20	65	15	25
Nigdy niepracujący	27	62	12	124
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	18	68	14	239
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	19	71	10	115
sekt. pryw. poza rolnict.	27	60	13	226
prywatnym gosp. rolnym	12	88	0	44
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	16	73	12	223
276 - 399	14	75	11	174
400 - 549	15	72	13	269
550 - 799	24	64	12	185
Powyżej 799 zł	33	58	9	173
Ocena własnych war. mater.				
Złe	12	74	14	542
Średnie	20	66	14	591
Dobre	36	54	10	233
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	20	62	18	91
Raz w tygodniu	19	68	13	729
1-2 razy w miesiącu	20	63	17	207
Kilka razy w roku	18	73	9	247
W ogóle nie uczestniczy	20	67	13	89
Poglądy polityczne				
Lewica	12	80	8	379
Centrum	17	71	11	453
Prawica	44	46	10	227
Trudno powiedzieć	14	61	25	301

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację gospodarczą** w Polsce? Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	7	28	61	4	1369
Płeć					
Mężczyźni	9	24	63	4	648
Kobiety	6	31	59	4	721
Wiek					
18-24 lat	11	34	52	4	196
25-34	8	34	57	1	243
35-44	7	24	65	4	274
45-54	8	24	66	3	291
55-64	5	28	65	2	141
65 lat i więcej	5	25	60	10	224
Miejsce zamieszkania					
Wieś	4	22	69	5	496
Miasto do 20 tys.	11	33	54	2	191
20 - 100 tys.	6	30	60	5	297
101 - 500 tys.	8	31	58	4	263
501 tys.i więcej mieszk.	18	32	49	1	121
Wykształcenie					
Podstawowe	3	21	67	8	411
Zasadnicze zawodowe	7	24	67	2	364
Średnie	8	35	55	3	448
Wyższe	19	33	48	0	147
Grupa społ.-zaw. pracujący i obecnie niepracujący					
Przedsiębiorcy/ menedżer.	14	31	53	3	65
Zawody twórcze i specjal.	13	36	51	1	111
Prac. umysłowi-kierownicy	7	38	53	2	76
Inni umysł.i fizycz.-umysł	11	31	56	2	229
Mistrzowie i brygadziści	6	23	70	1	49
Robotnicy wykwalifikowani	6	26	65	3	385
Robotnicy niewykwalifik.	4	22	64	9	162
Rolnicy i robotnicy rolni	1	16	74	10	140
Zawodowi wojskowi i inne służby mundurowe	0	34	66	0	25
Nigdy niepracujący	10	32	53	5	124
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	8	37	53	2	240
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	8	27	62	3	115
sekt. prywat. poza rolnict.	15	29	53	3	226
prywatnym gosp. rolnym	0	13	80	7	44
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	7	19	71	3	223
276 - 399	2	23	71	4	174
400 - 549	3	28	66	2	270
550 - 799	9	32	53	6	187
Powyżej 799 zł	16	39	44	2	173
Ocena własnych war. mater.					
Złe	4	18	74	4	542
Średnie	6	32	58	5	592
Dobre	20	40	38	2	234
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	13	27	55	5	91
Raz w tygodniu	6	31	61	3	729
1-2 razy w miesiącu	10	28	55	7	209
Kilka razy w roku	4	21	71	4	248
W ogóle nie uczestniczy	14	24	55	7	89
Poglądy polityczne					
Lewica	5	25	69	1	379
Centrum	8	27	63	2	455
Prawica	16	39	43	2	228
Trudno powiedzieć	4	23	62	12	301

Tabela 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację polityczną** w Polsce? Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	5	32	52	10	1369
Płeć					
Mężczyźni	6	29	57	8	648
Kobiety	4	35	48	12	721
Wiek					
18-24 lat	7	41	44	8	196
25-34	6	40	47	7	243
35-44	4	32	52	12	274
45-54	5	28	60	7	291
55-64	6	29	58	7	141
65 lat i więcej	4	25	50	20	224
Miejsce zamieszkania					
Wieś	5	33	47	15	496
Miasto do 20 tys.	6	35	50	10	191
20 - 100 tys.	4	28	60	8	297
101 - 500 tys.	4	33	55	8	263
501 tys.i więcej mieszk.	11	35	49	6	121
Wykształcenie					
Podstawowe	4	28	49	20	411
Zasadnicze zawodowe	7	31	54	8	364
Średnie	6	36	52	6	448
Wyższe	5	38	53	3	147
Grupa społ.-zaw. pracujący i obecnie niepracujący					
Przedsiębiorcy/ menedżer.	9	39	46	6	65
Zawody twórcze i specjal.	5	36	59	1	111
Prac. umysłowi-kierownicy	7	38	51	5	76
Inni umysł.i fizycz.-umysł	6	30	56	8	229
Mistrzowie i brygadziści	11	18	69	3	49
Robotnicy wykwalifikowani	5	33	54	9	385
Robotnicy niewykwalifik.	5	28	48	19	162
Rolnicy i robotnicy rolni	3	23	49	25	140
Zawodowi wojskowi i inne służby mundurowe	14	45	40	0	25
Nigdy niepracujący	4	44	42	10	124
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	7	37	52	5	240
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	1	36	55	7	115
sekt. prywat. poza rolnict.	9	31	53	8	226
prywatnym gosp. rolnym	5	21	59	15	44
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	3	37	50	10	223
276 - 399	2	32	55	10	174
400 - 549	4	31	55	9	270
550 - 799	8	27	56	9	187
Powyżej 799 zł	7	34	53	5	173
Ocena własnych war. mater.					
Złe	3	25	60	12	542
Średnie	4	36	50	10	592
Dobre	15	39	39	7	234
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	7	34	46	13	91
Raz w tygodniu	6	34	51	9	729
1-2 razy w miesiącu	6	36	44	14	209
Kilka razy w roku	4	28	60	8	248
W ogóle nie uczestniczy	4	20	63	13	89
Poglądy polityczne					
Lewica	5	28	63	4	379
Centrum	4	36	52	8	455
Prawica	13	36	47	4	228
Trudno powiedzieć	3	29	41	27	301

Tabela 4. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną **sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?**
Czy jest ona:

	(%)				
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	33	33	3	644
Płeć					
Mężczyźni	32	31	35	3	365
Kobiety	29	36	32	4	279
Wiek					
18-24 lat	52	28	12	8	57
25-34	39	32	27	2	170
35-44	24	35	38	3	202
45-54	23	33	42	2	170
55-64	26	38	36	0	37
65 lat i więcej	44	27	5	24	8
Miejsce zamieszkania					
Wieś	24	33	39	3	210
Miasto do 20 tys.	34	29	34	3	89
20 - 100 tys.	31	33	35	2	142
101 - 500 tys.	29	37	29	5	132
501 tys.i więcej mieszk.	47	30	21	2	70
Wykształcenie					
Podstawowe	20	38	37	4	103
Zasadnicze zawodowe	22	33	41	3	202
Średnie	40	32	25	3	239
Wyższe	36	28	34	2	100
Grupa społ.-zaw. pracujący i obecnie niepracujący					
Przedsiębiorcy/ menedżer.	42	36	22	0	54
Zawody twórcze i specjal.	33	31	33	3	81
Prac. umysłowi-kierownicy	33	34	24	9	46
Inni umysł.i fizycz.-umysł	41	32	23	4	131
Mistrzowie i brygadziści	27	32	41	0	27
Robotnicy wykwalifikowani	29	34	33	3	194
Robotnicy niewykwalifik.	26	47	25	2	46
Rolnicy i robotnicy rolni	1	17	82	0	45
Zawodowi wojskowi i inne służby mundurowe	23	36	41	0	15
Nigdy niepracujący	0	0	73	27	5
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	28	32	38	2	235
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	37	37	23	3	109
sekt. pryw. poza rolnict.	41	39	18	3	218
prywatnym gosp. rolnym	1	5	94	0	42
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	8	30	56	6	79
276 - 399	25	31	42	3	98
400 - 549	34	34	28	5	110
550 - 799	32	44	24	1	91
Powyżej 799 zł	50	31	18	1	99
Ocena własnych war. mater.					
Złe	13	30	54	3	215
Średnie	31	37	28	4	289
Dobre	58	27	13	2	139
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	33	18	39	10	34
Raz w tygodniu	30	33	34	3	333
1-2 razy w miesiącu	32	36	31	2	106
Kilka razy w roku	29	36	34	2	135
W ogóle nie uczestniczy	42	28	21	10	35
Poglądy polityczne					
Lewica	32	39	30	0	199
Centrum	26	30	39	5	237
Prawica	44	28	28	1	109
Trudno powiedzieć	25	33	34	9	94

Tabela 5. Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:

(%)

	dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	19	50	31	0	1369
Płeć					
Mężczyźni	21	47	31	0	648
Kobiety	17	52	31	0	721
Wiek					
18-24 lat	35	48	16	0	196
25-34	21	51	27	1	243
35-44	16	50	34	0	274
45-54	15	46	39	0	291
55-64	13	56	31	0	141
65 lat i więcej	15	51	33	1	224
Miejsce zamieszkania					
Wieś	12	51	37	0	496
Miasto do 20 tys.	24	47	28	0	191
20 - 100 tys.	19	51	30	0	297
101 - 500 tys.	21	48	29	1	263
501 tys.i więcej mieszk.	35	46	18	1	121
Wykształcenie					
Podstawowe	9	49	42	1	411
Zasadnicze zawodowe	14	48	38	0	364
Średnie	25	54	21	0	448
Wyższe	41	46	12	0	147
Grupa społ.-zaw. pracujący i obecnie niepracujący					
Przedsiębiorcy/ menedżer.	30	56	11	3	65
Zawody twórcze i specjal.	32	48	20	0	111
Prac. umysłowi-kierownicy	30	53	16	0	76
Inni umysł.i fizycz.-umysł	20	57	22	0	229
Mistrzowie i brygadziści	16	61	23	0	49
Robotnicy wykwalifikowani	13	49	38	0	385
Robotnicy niewykwalifik.	10	43	46	1	162
Rolnicy i robotnicy rolni	6	47	46	1	140
Zawodowi wojskowi i inne służby mundurowe	29	58	13	0	25
Nigdy niepracujący	35	40	26	0	124
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	22	58	20	0	240
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	25	55	20	1	115
sekt. pryw. poza rolnict.	28	53	18	1	226
prywatnym gosp. rolnym	8	37	54	0	44
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	6	38	56	0	223
276 - 399	18	49	42	0	174
400 - 549	15	56	29	0	270
550 - 799	15	69	16	0	187
Powyżej 799 zł	42	47	11	0	173
Ocena własnych war. mater.					
Źle	3	33	64	0	542
Średnie	14	74	12	0	592
Dobre	69	26	4	1	234
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	21	52	26	2	91
Raz w tygodniu	18	54	28	0	729
1-2 razy w miesiącu	18	49	34	0	209
Kilka razy w roku	18	43	39	0	248
W ogóle nie uczestniczy	32	39	30	0	89
Poglądy polityczne					
Lewica	21	48	31	0	379
Centrum	17	55	28	0	455
Prawica	30	42	27	0	228
Trudno powiedzieć	12	48	39	1	301

Tabela 6. Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:

	(%)			
	złe	ani dobre, ani złe	dobrze	Liczba osób
Ogółem	40	43	17	1368
Płeć				
Mężczyźni	38	44	19	648
Kobiety	41	43	16	720
Wiek				
18-24 lat	24	48	28	196
25-34	36	43	21	242
35-44	47	37	16	274
45-54	48	39	13	291
55-64	40	46	13	141
65 lat i więcej	36	51	13	224
Miejsce zamieszkania				
Wieś	47	43	10	496
Miasto do 20 tys.	41	38	21	191
20 - 100 tys.	35	49	16	297
101 - 500 tys.	34	42	24	262
501 tys. i więcej mieszk.	31	41	28	121
Wykształcenie				
Podstawowe	52	40	8	411
Zasadnicze zawodowe	46	42	12	363
Średnie	31	46	24	448
Wyższe	16	48	36	147
Grupa społ.-zaw. pracujący i obecnie niepracujący				
Przedsiębiorcy/ menedżer.	26	35	39	65
Zawody twórcze i specjal.	19	53	28	111
Prac. umysłowi-kierownicy	17	54	29	76
Inni umysł. i fizycz.-umysł	32	50	18	229
Mistrzowie i brygadziści	26	54	20	49
Robotnicy wykwalifikowani	47	41	12	385
Robotnicy niewykwalifik.	56	38	6	162
Rolnicy i robotnicy rolni	59	36	5	140
Zawodowi wojskowi i inne służby mundurowe	23	44	34	25
Nigdy niepracujący	36	39	25	124
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	30	47	23	240
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	30	50	20	115
sekt. pryw. poza rolnict.	25	48	27	226
prywatnym gosp. rolnym	73	22	5	44
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	76	21	2	223
276 - 399	51	41	8	174
400 - 549	41	50	8	270
550 - 799	27	55	18	187
Powyżej 799 zł	10	45	45	172
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	45	36	19	90
Raz w tygodniu	36	48	16	729
1-2 razy w miesiącu	43	40	17	209
Kilka razy w roku	45	38	17	248
W ogóle nie uczestniczy	34	41	25	89
Poglądy polityczne				
Lewica	40	43	17	378
Centrum	38	46	16	455
Prawica	35	37	28	228
Trudno powiedzieć	45	44	10	301

Tabela 7. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?

(%)

	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	10	43	38	8	1365
Płeć					
Mężczyźni	10	41	39	9	647
Kobiety	10	44	37	8	719
Wiek					
18-24 lat	14	48	30	8	196
25-34	8	52	35	5	243
35-44	9	36	46	8	273
45-54	9	44	40	7	291
55-64	10	44	40	6	141
65 lat i więcej	13	34	36	17	222
Miejsce zamieszkania					
Wieś	9	42	36	12	493
Miasto do 20 tys.	12	51	31	7	191
20 - 100 tys.	7	44	41	8	296
101 - 500 tys.	12	41	40	6	263
501 tys.i więcej mieszk.	16	33	48	3	121
Wykształcenie					
Podstawowe	11	37	38	15	409
Zasadnicze zawodowe	9	43	42	7	362
Średnie	10	47	38	6	448
Wyższe	14	48	33	5	147
Grupa społ.-zaw. pracujący i obecnie niepracujący					
Przedsiębiorcy/ menedżer.	18	42	36	4	65
Zawody twórcze i specjal.	7	48	41	4	111
Prac. umysłowi-kierownicy	6	42	48	5	76
Inni umysł.i fizycz.-umysł	14	42	36	7	229
Mistrzowie i brygadziści	18	32	39	10	49
Robotnicy wykwalifikowani	7	44	41	8	383
Robotnicy niewykwalifik.	10	40	37	13	161
Rolnicy i robotnicy rolni	8	39	40	13	140
Zawodowi wojskowi i inne służby mundurowe	14	49	34	3	25
Nigdy niepracujący	13	48	27	12	124
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	8	43	41	8	239
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	15	37	44	4	115
sekt. pryw. poza rolnict.	8	45	40	7	226
prywatnym gosp. rolnym	8	42	42	8	44
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	6	47	41	6	223
276 - 399	8	42	42	8	174
400 - 549	5	44	44	7	269
550 - 799	12	46	33	8	184
Powyżej 799 zł	17	43	35	6	173
Ocena własnych war. mater.					
Złe	6	38	47	9	542
Średnie	12	43	35	10	590
Dobre	15	52	27	6	233
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	13	43	35	9	91
Raz w tygodniu	11	45	35	9	728
1-2 razy w miesiącu	10	41	36	12	207
Kilka razy w roku	8	41	46	5	247
W ogóle nie uczestniczy	11	36	48	6	89
Poglądy polityczne					
Lewica	7	41	48	5	379
Centrum	10	46	39	6	453
Prawica	23	43	26	8	227
Trudno powiedzieć	6	41	35	18	300

Tabela 8. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja polityczna** w Polsce:

	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	8	53	26	12	1369
Płeć					
Mężczyźni	10	56	24	9	648
Kobiety	7	51	27	15	721
Wiek					
18-24 lat	10	62	18	10	196
25-34	9	61	21	9	243
35-44	7	51	28	14	274
45-54	7	53	29	10	291
55-64	12	48	31	9	141
65 lat i więcej	8	45	26	22	224
Miejsce zamieszkania					
Wieś	8	51	25	16	496
Miasto do 20 tys.	8	56	28	7	191
20 - 100 tys.	7	56	24	13	297
101 - 500 tys.	10	52	27	11	263
501 tys.i więcej mieszk.	13	53	25	9	121
Wykształcenie					
Podstawowe	8	46	26	19	411
Zasadnicze zawodowe	8	56	26	10	364
Średnie	10	56	24	10	448
Wyższe	6	60	27	7	147
Grupa społ.-zaw. pracujący i obecnie niepracujący					
Przedsiębiorcy/ menedżer.	15	54	27	4	65
Zawody twórcze i specjal.	6	57	29	9	111
Prac. umysłowi-kierownicy	7	60	27	6	76
Inni umysł.i fizycz.-umysł	9	53	26	13	229
Mistrzowie i brygadziści	22	67	7	3	49
Robotnicy wykwalifikowani	8	55	27	9	385
Robotnicy niewykwalifik.	8	51	23	18	162
Rolnicy i robotnicy rolni	5	35	32	28	140
Zawodowi wojskowi i inne służby mundurowe	15	53	30	3	25
Nigdy niepracujący	8	60	18	14	124
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	10	55	28	8	240
spółce właścicieli prywatnych i państwa	15	49	27	9	115
sekt. prywat. poza rolnict.	6	66	21	6	226
prywatnym gosp. rolnym	5	37	36	21	44
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	6	54	28	12	223
276 - 399	8	50	31	10	174
400 - 549	6	54	28	12	270
550 - 799	13	52	24	10	187
Powyżej 799 zł	13	54	28	5	173
Ocena własnych war. mater.					
Złe	5	50	32	14	542
Średnie	10	54	23	12	592
Dobre	12	60	18	9	234
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	9	49	28	14	91
Raz w tygodniu	9	53	26	12	729
1-2 razy w miesiącu	10	55	18	17	209
Kilka razy w roku	6	56	29	9	248
W ogóle nie uczestniczy	6	52	27	15	89
Poglądy polityczne					
Lewica	6	50	35	9	379
Centrum	8	59	25	8	455
Prawica	18	57	16	8	228
Trudno powiedzieć	5	45	23	27	301

Tabela 9. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja gospodarcza** w Polsce:

	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	10	49	30	10	1367
Płeć					
Mężczyźni	11	51	30	8	648
Kobiety	10	47	31	12	719
Wiek					
18-24 lat	14	57	20	9	195
25-34	9	49	30	12	243
35-44	9	48	33	9	274
45-54	10	49	34	7	291
55-64	11	48	36	5	141
65 lat i więcej	11	42	29	18	224
Miejsce zamieszkania					
Wieś	8	45	34	12	494
Miasto do 20 tys.	6	61	28	5	191
20 - 100 tys.	9	51	27	13	297
101 - 500 tys.	14	44	31	10	263
501 tys.i więcej mieszk.	20	49	25	6	121
Wykształcenie					
Podstawowe	8	42	35	15	411
Zasadnicze zawodowe	9	50	32	9	362
Średnie	12	53	27	8	448
Wyższe	15	53	24	8	147
Grupa społ.-zaw. pracujący i obecnie niepracujący					
Przedsiębiorcy/ menedżer.	20	43	30	8	65
Zawody twórcze i specjal.	10	56	30	4	111
Prac. umysłowi-kierownicy	16	45	33	5	76
Inni umysł.i fizycz.-umysł	11	51	29	8	229
Mistrzowie i brygadziści	20	54	16	11	49
Robotnicy wykwalifikowani	8	52	31	9	385
Robotnicy niewykwalifik.	8	47	28	17	162
Rolnicy i robotnicy rolni	4	37	41	18	138
Zawodowi wojskowi i inne służby mundurowe	16	37	36	12	25
Nigdy niepracujący	14	50	25	11	124
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	12	51	30	7	240
spółce właścicieli prywatnych i państwa	15	46	28	11	115
sekt. prywat. poza rolnict. prywatnym gosp. rolnym	10	56	26	7	226
prywatnym gosp. rolnym	1	39	48	11	44
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	6	49	36	9	223
276 - 399	8	50	33	10	174
400 - 549	9	49	33	9	268
550 - 799	12	52	26	10	187
Powyżej 799 zł	19	54	23	4	173
Ocena własnych war. mater.					
Złe	6	46	38	10	542
Średnie	11	50	28	11	590
Dobre	18	54	20	9	234
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	7	39	41	14	91
Raz w tygodniu	11	50	30	9	727
1-2 razy w miesiącu	13	50	24	13	209
Kilka razy w roku	8	50	32	10	248
W ogóle nie uczestniczy	10	48	29	12	89
Poglądy polityczne					
Lewica	9	46	37	8	377
Centrum	9	56	29	6	455
Prawica	25	45	21	9	228
Trudno powiedzieć	3	45	31	21	301

Tabela 10. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku **sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy**:

	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	50	25	9	641
Płeć					
Mężczyźni	18	51	23	8	363
Kobiety	12	50	28	11	278
Wiek					
18-24 lat	26	42	16	16	56
25-34	21	51	20	8	170
35-44	13	50	29	8	201
45-54	10	54	27	9	169
55-64	8	48	37	7	37
65 lat i więcej	26	30	11	33	8
Miejsce zamieszkania					
Wieś	12	52	27	8	211
Miasto do 20 tys.	18	47	27	8	87
20 - 100 tys.	19	44	24	13	144
101 - 500 tys.	13	51	24	11	129
501 tys.i więcej mieszk.	18	56	21	5	69
Wykształcenie					
Podstawowe	13	54	24	9	105
Zasadnicze zawodowe	12	50	29	8	200
Średnie	20	47	22	11	237
Wyższe	12	54	26	8	100
Grupa społ.-zaw. pracujący i obecnie niepracujący					
Przedsiębiorcy/ menedżer.	28	37	28	7	54
Zawody twórcze i specjal.	10	56	25	8	81
Prac. umysłowi-kierownicy	17	33	30	20	45
Inni umysł.i fizycz.-umysł	20	51	18	11	128
Mistrzowie i brygadziści	25	41	31	3	27
Robotnicy wykwalifikowani	12	55	23	9	195
Robotnicy niewykwalifik.	18	57	14	12	47
Rolnicy i robotnicy rolni	6	41	53	0	45
Zawodowi wojskowi i inne służby mundurowe	0	78	7	16	15
Nigdy niepracujący	0	0	100	0	4
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	9	53	28	9	233
spółce właścicielei prywatnych i państwa	17	56	16	11	109
sekt. pryw. poza rolnict. prywatnym gosp. rolnym	24	51	16	9	219
prywatnym gosp. rolnym	2	40	58	0	42
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	15	37	39	9	79
276 - 399	14	40	35	11	97
400 - 549	13	55	21	11	109
550 - 799	22	57	15	6	92
Powyżej 799 zł	19	53	21	6	99
Ocena własnych war. mater.					
Złe	11	40	38	10	213
Średnie	14	56	21	9	287
Dobre	24	52	14	10	140
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	8	43	35	14	34
Raz w tygodniu	13	52	28	8	330
1-2 razy w miesiącu	18	52	18	12	108
Kilka razy w roku	22	43	26	10	134
W ogóle nie uczestniczy	15	59	10	15	33
Poglądy polityczne					
Lewica	13	58	21	9	199
Centrum	16	46	29	9	235
Prawica	23	50	21	6	110
Trudno powiedzieć	7	48	30	15	92

Tabela 11. Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:

(%)

	lepiej	tak samo jak obecnie	gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	13	52	26	9	1369
Płeć					
Mężczyźni	16	53	24	7	648
Kobiety	11	51	28	10	721
Wiek					
18-24 lat	22	57	12	10	196
25-34	21	49	25	6	243
35-44	14	50	28	8	274
45-54	10	50	30	10	291
55-64	7	53	34	6	141
65 lat i więcej	5	54	27	14	224
Miejsce zamieszkania					
Wieś	12	51	27	9	496
Miasto do 20 tys.	12	51	26	11	191
20 - 100 tys.	14	52	24	10	297
101 - 500 tys.	15	51	26	8	263
501 tys. i więcej mieszk.	16	55	24	4	121
Wykształcenie					
Podstawowe	7	49	32	12	411
Zasadnicze zawodowe	14	50	28	8	364
Średnie	18	53	20	8	448
Wyższe	16	59	20	6	147
Grupa społ.-zaw. pracujący i obecnie niepracujący					
Przedsiębiorcy/ menedżer.	22	45	20	13	65
Zawody twórcze i specjal.	13	55	24	9	111
Prac. umysłowi-kierownicy	23	54	18	5	76
Inni umysł. i fizycz. - umysł	16	57	22	5	229
Mistrzowie i brygadziści	16	53	26	5	49
Robotnicy wykwalifikowani	12	51	27	10	385
Robotnicy niewykwalifik.	9	50	29	12	162
Rolnicy i robotnicy rolni	6	44	38	12	140
Zawodowi wojskowi i inne służby mundurowe	12	43	43	2	25
Nigdy niepracujący	15	57	18	10	124
Pracuje w:					
inst. państw. publicznej	16	53	26	4	240
spółce właścicieli prywatnych i państwa	18	50	24	8	115
sekt. pryw. poza rolnict. prywatnym gosp. rolnym	18	58	16	7	226
prywatnym gosp. rolnym	10	48	37	5	44
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	14	40	38	8	223
276 - 399	13	50	29	8	174
400 - 549	10	48	33	9	270
550 - 799	12	60	21	6	187
Powyżej 799 zł	18	59	18	5	173
Ocena własnych war. mater.					
Złe	8	41	40	10	542
Średnie	14	58	17	10	592
Dobre	22	59	14	5	234
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	13	52	26	9	91
Raz w tygodniu	12	52	27	9	729
1-2 razy w miesiącu	14	57	21	7	209
Kilka razy w roku	14	46	30	10	248
W ogóle nie uczestniczy	24	53	16	6	89
Poglądy polityczne					
Lewica	12	49	32	8	379
Centrum	14	55	24	7	455
Prawica	24	53	18	6	228
Trudno powiedzieć	5	50	28	16	301